
Medisinsk nytt

MEDISINSK NYTT

RAGNHILD ØRSTAVIK

Hjem etter hjerneslag

I Storbritannia deltok 138 slagpasienter i en studie av hjemmebasert ergoterapi etter utskrivning fra sykehuset (BMJ 2000; 320: 603–6). Halvparten av pasientene ble randomisert til å motta et enkelt, seksukers oppfølgingsprogram. Ulike målemetoder for pasientenes daglige funksjonsnivå (ADL) og tilfredshet ble anvendt etter åtte uker og etter et halvt år. På kort sikt var det betydelig bedring i intervensjonsgruppen i forhold til kontrollpersonene. Etter et halvt år fortsatte trenden, men forskjellene var ikke lenger statistisk signifikante.

Antistoffer mot Ebola

Infeksjon med Ebola-viruset fører til en dødelig sykdom preget av ukontrollerte blødninger (Science 2000; 287: 1664–6). En forskergruppe har sett på hvilken beskyttelse antistoffer rettet mot ulike epitoper på viruset gir mot infeksjon. Flere typer antistoffer ble testet på mus, som ble eksponert for en dyremodell av viruset før og etter injeksjonene. Musene som var «vaksinert» ble beskyttet mot sykdomsutvikling, også til en viss grad dersom de fikk monoklonale antistoffer inntil to døgn etter eksponering for viruset. En av epitopene som ble testet vet man at også finnes på Ebola-viruset som gir sykdom hos mennesker.

Korte mobbes mer

Barn og ungdom som blir mobbet er ofte fysisk svakere enn de som mobber, og i Storbritannia er det gjennomført en undersøkelse som viser en sammenheng mellom lav høyde og mobbing (BMJ 2000; 320: 612–3). 92 ungdommer

omkring 15 års alder som alle lå under tre standardavvik under gjennomsnittshøyde ved skolestart, fikk utdelt et spørreskjema om mobbing. Disse ble sammenliknet med 117 kontrollpersoner med normal høyde. 46 % av de korte elevene var blitt mobbet i barneskolen og 23 % ble fremdeles plaget. Tilsvarende tall for kontrollgruppen var 30 % og 4 %. De korte elevene var også utsatt for sosial isolasjon, for eksempel ved at de tilbrakte friminuttene alene.

Ultralyd med variasjon

Ultralydundersøkelse av arteria carotis benyttes til diagnostikk og gradering av stenoser i arterien (Ugeskr Læger 2000; 162: 1379–84). Danske karkirurger har sammenliknet resultatene av denne undersøkelsen gjort ved lokalsykehus og ved det danske Rigshospitalet. I alt 81 pasienter fikk utført den samme undersøkelsen ved de to sykehusene (143 arterier). I 40 tilfeller påviste man mindre stenose, men hos ni av disse ble stenosen ansett som signifikant ved ny undersøkelse. Motsatt ble 3 av 19 tilfeller av total okklusjon revurdert til å være åpne. Forfatterne hevder at metoden er såpass usikker at den bør valideres lokalt ved de sykehus som benytter ultralydundersøkelser av arteria carotis.

Tuberkulose og vitamin D

Det er uvisst hvorfor bare enkelte personer utvikler sykdom etter å ha blitt smittet med tuberkelbasillen. Ved et sykehus i London undersøkte man D-vitaminstatus hos innvandrere i en gruppe som er særlig utsatt for tuberkulose (Lancet 2000; 355: 618–21). Man typebestemte også pasientene for tre ulike D-vitaminreseptorpolymorfismer. 126 ubehandlede pasienter ble sammenliknet med 116 smitteutsatte friske. Det viste seg å være en sterk sammenheng mellom klinisk tuberkulose og nivået av 25-hydroksykolecalciferol i serum. Pasienter med ikke-målbare mengder av metabolitten hadde økt risiko for å utvikle tuberkulose, med en oddsratio på hele 9,9. Kombinert med D-vitaminmangel fantes det også en assosiasjon mellom enkelte undergrupper av D-vitaminreseptorpolymorfismer og klinisk tuberkulose.

Trombogen faktor

Koagulasjonsfaktor XI bidrar til å danne trombin, som igjen stimulerer trombedanningen og forhindrer trombolyse (N Engl J Med 2000; 342: 696–701). Mangel på faktor XI fører til blødningstendens. 474 pasienter som deltok i en større studie av venøs tromboemboli, ble undersøkt med tanke på faktor XI-nivå. Disse ble sammenliknet med like mange friske kontrollpersoner. Man fant en dose-respons-sammenheng mellom nivået av faktor XI og risikoen for dyp venetrombose. Oddsratio for venøs tromboemboli hos pasienter med nivåer som lå over 90-percentilen, var 2,2. Økningen i risiko bestod etter at det var kontrollert for kjente risikofaktorer for dyp venetrombose.

Publisert: 10. april 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.